

حقوق جزای اختصاصی (۱)

جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص

تألیف

محمد رضا واعظی نژاد

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی

مدرس دانشگاه

انتشارات جاودانه

سرشناسه : واعظی نژاد، محمدرضا، ۱۳۴۹-
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : حقوق جزای اختصاصی (۱): جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
 تألیف: محمدرضا واعظی نژاد
 مشخصات نشر : تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری : ۱۶۸ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۴۴۵-۹
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس
 عنوان دیگر : جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
 موضوع : جرایم علیه اشخاص - ایران
 موضوع : حقوق جزا - ایران
 رده بندی کنگ : ۱۳۹۲ ح ۷/۴۹ و ۴۰۴۹ KMH
 رده بندی دیو : ۴۵/۵۵۰۲۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۰۵۷۰۲

عنوان کتاب: حقوق جزای اختصاصی (۱): جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص

تألیف: محمدرضا واعظی نژاد

ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۵

قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۴۴۵-۹

<http://www.junglepub.org>

[email: info@junglepub.org](mailto:info@junglepub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۲۸۳۰-۹-۶۶۴۸۶۱۱۵

۰۳۱-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹-۳۳۲۰۵۰۶۷

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

با حمد و ستایش بی‌کران به درگاه خداوند عالمیان، که فرصتی پدید آمد تا قلم و کاغذ و منابع علمی و فقهی من مربوطه را در خدمت گرفته و نوشته‌ای با عنوان «جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص» که برگرفته از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و قانون مجازات اسلامی «تعزیرات» مصوب ۱۳۷۵ می‌باشد تقدیم نمایم.

حقوق کیفری یا حقوق جزا، از نظر اصطلاحی به مجموعه قواعد و مقرراتی گفته می‌شود که به بحث و بررسی پیرامون جرم و مجازات می‌پردازد.

حقوق جزا به دو بخش تقسیم می‌شود:

۱- **حقوق جزای عمومی:** حقوق جزای عمومی کلیات حقوق جزا مثلاً به مباحثی از جمله؛ مفهوم جرم و مجازات، تقسیم‌بندی جرایم بر حسب نوع مجازات‌ها، عناصر تشکیل دهنده جرایم، تعدد و تکرار جرم، مباشرت و سبب، شرکت و معاونت در جرم، عوامل رافع مسئولیت کیفری، کیفیات مشدده و مخففه مجازات، عوامل سقوط مجازات، تعلیق مجازات، آزادی مشروط و... می‌پردازد.

۲- **حقوق جزای اختصاصی:** حقوق جزای اختصاصی به مجموعه قواعد و مقرراتی گفته می‌شود که به مطالعه و بررسی اوصاف مجرمانه هر یک از جرایم به‌طور جداگانه می‌پردازد.

مثلاً به بررسی تک تک جرایم مانند جرم سرقت و مجازات‌های آن یا جرم قتل و مجازات‌های آن و... می‌پردازد.

در یک تقسیم‌بندی کلی، جرایم به سه گروه تقسیم می‌شوند:

۱- جرایم علیه اشخاص (موضوع جزای اختصاصی ۱) که به ۳ دسته تقسیم می‌شوند:

الف- جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص: مانند قتل، ضرب و جرح و...

ب- جرایم علیه تمامیت معنوی اشخاص: مانند اهانت، افترا، نشر اکاذیب و...

ج- جرایم علیه آزادی اشخاص: مانند آدم‌ربایی، توقیف غیرقانونی و...

۲- جرایم علیه اموال و مالکیت (موضوع جزای اختصاصی ۲) مانند سرقت، کلاهبرداری و...

۳- جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی (موضوع جزای اختصاصی ۳) مانند جاسوسی، جعل و...

این اثر در مورد بند «الف» یعنی جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص می‌پردازد، که دارای هفت فصل می‌باشد و تلاش شده است تا مطالب به شکل روان همراه با سؤالات چهار گزینه‌ای و پاسخ تشریحی تهیه و تقدیم گردد.

جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص؛ علیه نفس، عضو و منفعت ارتکاب می‌یابند که به موجب ماده ۲۸۹ قانون مجازات اسلامی بر سه قسم عمدی، شبه عمدی و خطای محض مورد بحث قرار می‌گیرد.

در قوانین جرایم، مه‌سرن و شدیدترین جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص، قتل است که سنگین‌ترین مجازات بر آن در نظر گرفته شده است، زیرا هیچ امری مهم‌تر از حیات و جان انسان نیست.

جنایت علیه تمامیت جسمانی اشخاص، گاهی به صورت شدید است که به آن جنایت بر نفس گفته می‌شود و گاهی به صورت نسبی بر بوده که به آن ایراد ضرب و جرح یا جنایت بر مادیات نفس می‌گویند.

در پایان لازم به ذکر است که در تهیه اثر، علاوه بر انعکاس دیدگاه‌های اینجانب، از مجموعه قوانین حقوقی و آثار ارزشمند اساتید ارجمند این رشته از جمله؛ آقایان دکتر حسین میرمحمدصادقی، دکتر ایرج گلدوزیان، دکتر محمدعلی هاشمی‌منش و آقای محسن مرادی اوجقاز، دکتر ناصر کاتوزیان، دکتر حسین آقایی‌نیا، دکتر حسن پوربافرانی، دکتر عبدال... شمس و برخی دیگر از آثار و تقریرات مرتبط بهره گرفته شده است.

محمد رضا واعظی‌نژاد

مدرس دانشگاه پیام‌نور شهرستان مهدیشهر

و دانشگاه آزاد مهدیشهر و شه‌میرزاد

فهرست مطالب

فصل نخست: تعاریف جنایت علیه تمامیت جسمانی اشخاص و مفهوم آن	۱
گفتار اول: انشاء جنایت علیه تمامیت جسمانی اشخاص	۳
گفتار دوم: مفهوم جنایت بر نفس (قتل)	۳
فصل دوم: ارکان تشکیل دهنده جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص	۵
گفتار اول: عنصر قانونی جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص	۷
مبحث اول: عنصر قانونی جنایت عمدی	۷
مبحث دوم: عنصر قانونی جنایت شبه عمدی	۸
مبحث سوم: عنصر قانونی جنایت خطای محض	۸
گفتار دوم: عنصر مادی جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص	۹
مبحث اول: رفتار فیزیکی مرتکب	۹
بند اول: فعل	۹
بند دوم: ترک فعل	۱۱
بند سوم: مباشرت و تسبیب	۱۲
مبحث دوم: شرایط و اوضاع و احوال لازم برای تحقق جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص	۱۷
بند اول: انسان بودن قربانی (وجود شخص زنده)	۱۷
بند دوم: دیگری بودن (توجه جرم به شخص دیگر)	۱۸
بند سوم: محقون الدم بودن قربانی (قربانی مهدورالدم نباشد)	۱۸
مبحث سوم: نتیجه حاصله (نتیجه مجرمانه)	۱۹

۲۰	مبحث چهارم: شروع به ارتکاب جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
۲۲	گفتار سوم: عنصر معنوی جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
۲۲	مبحث اول: جنایت عمدی
۲۴	بند اول: آگاهی و توجه مرتکب به موضوع جنایت
۲۴	بند دوم: عمد در فعل (سوءنیت عام)
۲۹	بند سوم: قصد نتیجه (سوءنیت خاص)
۳۰	مبحث دوم: جنایت شبه عمدی
۳۲	مبحث سوم: جنایت خطای محض
۳۵	فصل سوم: مجازات های جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
۳۷	گفتار اول: مجازات ابدی
۳۷	مبحث اول: قصاص
۳۷	بند اول: شرایط عمومی ثبوت قصاص
۴۲	بند دوم: قصاص اعضاء و شرایط آن
۴۶	بند سوم: شرایط اجرای قصاص
۵۶	بند چهارم: موارد سقوط یا موانع اجرای قصاص
۵۸	مبحث دوم: دیه
۵۸	بند اول: مفهوم و ماهیت حقوقی دیه
۵۹	بند دوم: موارد دیه
۵۹	بند سوم: مقادیر یا میزان دیه
۶۵	بند چهارم: تغلیظ دیه
۶۶	بند پنجم: آرش
۶۷	بند ششم: پرداخت کنندگان و دریافت کنندگان دیه
۶۸	بند هفتم: مهلت پرداخت دیه
۶۸	بند هشتم: مطالبه دیه
۶۸	بند نهم: موارد سقوط دیه

۶۹	مبحث سوم: تعزیر
۶۹	بند اول: جنایت بر نفس
۷۱	بند دوم: جنایت بر مادون نفس (جنایت بر اعضاء و منافع)
۷۱	بند سوم: سقط جنین
۷۲	بند چهارم: جنایت ناشی از تخلفات رانندگی
۷۲	گفتار دوم: مجازات‌های تکمیلی
۷۳	گفتار سوم: مجازات‌های تبعی
۷۵	فصل چهارم: همکاری در ارتکاب جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
۷۸	گفتار اول: شرکت در جنایت
۷۸	مبحث اول: عنصر مادی شرکت در جنایت
۷۹	مبحث دوم: عنصر روانی شرکت در جنایت
۸۰	مبحث سوم: مجازات شرکت در جنایت
۸۲	گفتار دوم: معاونت در جنایت
۸۲	مبحث اول: عنصر مادی معاونت در جنایت
۸۳	مبحث دوم: عنصر روانی معاونت در جنایت
۸۴	مبحث سوم: مجازات معاونت در جنایت
۸۷	فصل پنجم: علل سالب مسئولیت کیفری
۸۹	گفتار اول: علل رافع مسئولیت کیفری
۸۹	مبحث اول: صغر سن (اطفال)
۹۲	مبحث دوم: جنون
۹۳	مبحث سوم: اکراه
۹۵	مبحث چهارم: اجبار
۹۷	مبحث پنجم: مستی
۹۷	مبحث ششم: خواب و بیهوشی
۹۸	مبحث هفتم: اشتباه

بند اول: اشتباه در شخص (اشتباه در هدف).....	۹۸
بند دوم: اشتباه در شخصیت (یا اشتباه در هویت).....	۱۰۰
بند سوم: اشتباه در تشخیص مهدورالدم بودن مجنی علیه.....	۱۰۰
گفتار دوم: علل موجهه جرم.....	۱۰۰
مبحث اول: دفاع مشروع.....	۱۰۱
مبحث دوم: اضطرار.....	۱۰۳
مبحث سوم: امر آمر قانونی و حکم قانون.....	۱۰۴
مبحث چهارم: رضایت مجنی علیه.....	۱۰۶
فصل ششم: تاحل جنایات های عمدی (سرایت در جنایت).....	۱۰۷
فصل هفتم: راه های ادای اثبات جنایت علیه تمامیت جسمانی اشخاص.....	۱۱۱
گفتار اول: اقرار.....	۱۱۳
گفتار دوم: شهادت شهود یتوا.....	۱۱۵
گفتار سوم: علم قاضی.....	۱۱۶
گفتار چهارم: قسامه و سوگند.....	۱۱۷
سؤالات چهار گزینه ای.....	۱۲۱
پاسخنامه سؤالات چهار گزینه ای.....	۱۳۹
فهرست منابع.....	۱۵۵